

E L J A S
R I N K I N E N

1

UMPIKULTAA

1 UMPIKULTAA

Eljas Rinkinen

1 UMPIKULTAA

© 2011 Eljas Rinkinen

Päällys ja taitto: Books on Demand GmbH

Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-498-886-5

1

Puhelin kilahti ensimmäisen kerran kolmeen päivään. Joskus sitä hätkähti, kun oli sellainenkin kapistus olemassa, joka toisella roikkui milloin mistäkin. Omat soitot olivat vuosien mittaan vähentyneet vastoin yleistä kehitystä. Oli tämäkin lehden toimitus. Puhelinten olisi pitänyt kilistä yhtenään ja paitahihaisia lippatoimittajia olla syöksyilemässä sinne tänne. Mutta ne olivat niitä aikoja, jolloin neljäs valtiomahti oli vielä voimissaan. Ei kylläkään poliittisista, vaan teknisistä syistä.

– Jymyhumu, hän vastasi vaihteeksi. Näin olisi pitänyt toimitusaikana sanoa, mutta tavallisesti se kutistui nimen mutinaan, ettei siitä olisi oikein selvää saanut. Kampipuhelimien aikainen pelkkä haloo oli tulemassa takaisin, kun linjoilla vipelsi jos minkälaista viheltäjää. Nimen sanominen saattoi olla riski, ja ettei vain joku olisi hätäpäissään mökeltänyt sosiaaliturvatunnustaankin.

– Olisi taas hommia, pomo sanoi ikään kuin lehden päivystäminen ei sitä olisi ollut.

– Kuka nyt keskellä talvea?

– Mummo soitti, missäs se lappu onkaan?

Tavan mukaan kyynärpään alla luisumassa paperikoriin.

– Sanoi olevansa Einari Mutkan leski toisesta avioliitosta.

– Sen tukkukauppa Mutkan? kysäisi väliin toiveikkaana, ettei mahdollisen komennuksen sosiaalinen taso tippuisi. Ammattina harmit, mutta ei minkä tahansa tason harmit.

– Sen, kuoli muutama vuosi sitten. Olin huutotuttu Einarin kanssa sodasta lähtien. Oli kylläkin vanhempaa ikävuosiker-taa. Upseerimies, sivusi tiedusteluakin, mutta ei niin tiiviisti, että olisi joutunut lähtemään maanpakoon rauhan tultua.

– Mitenkäs leski alkoi penkoa miehensä papereita näin myöhään?

– Hän selitti sen ennen kuin ehdin kysyä, mutta sinä ehdit. Se oli niin idioottimaista kuin kai pitääkin, jotta jotakin lähtisi liikkeelle. Siivosivat nurkkia paperinkeräykseen, kun yhden uskonnollisen lehden välistä tippui useita, lyijykynällä kirjoitettuja liuskoja. Kotiapulainen vei nähtäväksi, ja mummo tunnisti miehensä käsialan. Papereissa oli kaksi nimeä, Sulho Kenno ja minä. Sitten kaivoi puhelinluetteloa ja sieltähän minut löytää, tosin yhä harvempi nykyään.

– Vastasit, ettet enää hoida juttuja, mutta että lähettää toisen.

– Jos pidät kiirettä, voit ehtiä päiväkahviksi.

– Jotkut vanhat mummot ovat yhä kovia ryystäjiä.

Osoite pantiin ylös tässäkin päässä ja sitten katsottiin karttaa, miten sinne kätevimmin pääsisi. Teitä ja katuja möyrittiin vielä valtakunnan tässä osassa, ja niistä oli hyvä olla selvillä jopa talviaikaan, jotta ei olisi joutunut liikenneympyrään, josta ei päässyt pois. Ehtisi käsillä olevan jutun kääntää rauhassa. Siinä yritettiin taas kerran myydä Eiffelin tornia romurau-daksi. Sen olisi osannut sepustaa ilman esimerkkitekstiäkin, niin monesti erilaisina versioina sitä oli hyödynnetty vuosikymmenien mittaan. Kuten tuo vuoroaan odottavakin, miten natseilla oli valmiit ufopiirustukset ja ne joutuivat voittajien käsiin tunnetuin seurauksin. Joku Winston jättimäisessä pilvenpiirtäjässä näitä suolsi valppaan kaukovarjostimen silmän alla. Mutta kun systeemi oli, että isoista kielistä kaikenlaista käännettiin pieniin kieliin, tehtiin, kuten markkinat maksoivat. Olisi ollut tarjolla takametsienkin tuotteita, mutta milloinkas muoti olisi latvasta tyveen päin mennyt?

Yöllä oli satanut toistakymmentä senttiä lunta ja luonto oli kuin morsian häissään. Kauan se ei näin kauniina kestäisi, kun kulutus ja laskeumat muuttaisivat väriä, ja kuten myös oikealle morsiamelle kävisi. Ellei hääpukua ollut vuokrattu. Sen kohdalla unelma voisi jatkua tahriutumattomana vuodesta

toiseen. Miten lieneekään näin epäproosallinen rinnastus tullut mieleen. Ajoreitin varrella yhdessä kohtaa mittailtiin jarrutusmatkoja. Olosuhteisiin katsoen liian kova vauhti ja helmapelti vinkkelissä kuin ruostunut irvistys.

Uudehko asutusalue mäntytukkia kasvavalla kankaalla. Enää näitä ei kuitenkaan rakennettu, kun entisetkin potivat väen vähyyttä. Savupiipputeollisuuden infrastruktuuria. Nykyiset automatisoidut tehtaat ja konttorit eivät olleet riippuvaiset ruuhkabussietäisyydestä nukkumalähiöihin. Väki voisi hajautua takaisin korpiin kuin kaskikulttuurin aikoina tai keskustan asuntopilvenpiirtäjiin turvatakseen laadukkaita palvelut. Jälkiteollisen jälkiteollisessa yhteiskunnassa pulonkaulat eivät olleet tuotannossa, vaan palveluissa, ja niidenkin kohdalla hinnassa, aikapalkasta subvention kautta bordellitasoon.

Talot oli sijoitettu maastoon kuin korsut siellä jossakin silloin joskus. Suoria kapeita tienpätkiä sojotteli sinne tänne, ja niiden varrella oli vuorotyöntekijöiden tai työttömien autoja tähän aikaan päivästä. Hiukan tuli turhaa ajoakin, kun kar-toista ei nähnyt teiden kaltevuuseroja. Kerran juoksupoikana piti viedä postia taloon, joka oli rakentamattoman kadun varrella. Vastaanottaja tuli portaille viittomaan puutarhojen ja nurmikoitten poikki, missä se heidän katunsa kulki. Oli sitä tuhtaa muuallakin, katu oli vasta paperilla.

Mutkan lesken omakotitalo oli paremmasta päästä ja en-sisilmäyksellä se ahnehti parisataa neliötä maata, jota ei enää Mark Twainin mukaan valmistettu lisää. Lumet oli pihalta ja polulta kolattu, joten jonkinlainen talonmieskin neliöihin mahtui, ellei ollut urakoitu yhdessä muiden kanssa. Ja kun ovi soittoon avautui, sen avasi vaalea tytöntyllerö, mistäpä muualta kuin sieltä jostakin korsuilmansuunnalta. Hän miltei niiasi vanhanaikainen pitsiesiliina edessään. Sanoi tarkalla miltei kyläkohtaisella aksentilla, että rouva odotti.

Pomppa ja lätsä naulakkoon, ja todella nenään kiirikin ensiluokkainen kahvin tuoksu. Ja vielä juuri paistetun pullan tuoksu. Oli leivontapäivä ja kaikesta päätellen tämä naisihminen oli leipuri. Eteisestä mutkan kautta oli suora yhteys suureen olohuoneeseen, jonka peräseinän peitti kirjahylly. Sen etutasanteella paistatteli pari poliitikkomuistelmaa eipäs juupas. Ehkä. Luontevampaa olisi ollut, jos niiden tilalla olisi ollut naisten kirjoittamia tiiliskiviä. Mutta kun seuraavaksi katse etsiytyi tarkemmin pitkän pirttimallisen pöydän päässä kiikkutuolissa istuvaan naiseen, sopi paremmin poliittikkomuistelmat ja nekin miesten kirjoittamina. Vanhojen kotimaisten ja miksi ei ulkomaistenkin näytelmien tervaskantovanhaemäntä pässinpötkkimet jalassa, shaali hartioilla ja tietenkin nuttura niskassa. Hän neuloi kaksiväristä paksua lankaa puikoilla, vaikka olisi ollut koneitakin. Nykerönenällä pienilinssiset lasit, joiden yli katsoi tulijaa. Ojensi tukevan kätensä ja esittäytyttiin.

– Kompa, olen tuntenut kaksi Kompaa, mutta et taida olla sukua, kun olivat tukevia ja lyhyitä, sanoi ja viittasi istumaan pitkän penkin päähän pöydän sivulle.

– Mutta eihän sinulla ole nauhuria.

– Tämä on vasta tunnustelu, Kompa vastasi. Sillä aikaa käynti oli muuttunut jo haastatteluksi, kun siitä Borg ei ollut mitään maininnut.

– Ja muutenkin lehti, jota edustan, elää enemmän huhujen kuin faktojen varassa. Kuunnellaan, mitä ilmassa liikkuu, ja tehdään sitten juttu enemmän tai vähemmän sormituntumalla pitäen tietenkin mielessä, ettei siitä päästä raastupaan aivan vähällä. Siitähän tietenkin Borg vastaa ja osaakin vastata.

– Hän siis omistaa lehden ja sinä olet siinä päätoimittaja, mummo sanoi, ja yllättäen otti pöydän alustan rukkastanteelta punakirjavan Jymyhumun numeron, jonka logona

yläkulmassa komeili keskiaikainen tykinpiippu ja sillä ratsastava tyylitelty pattipimu. Kompa kohotteli hieman kulmiaan: noinko pitkällä jo oltiin?

– Niinhän siinä lukee, joskin ettei Borgin nimeä lue missään, paitsi tietenkin kaupparekisterissä, mutta harvapa viitsii moisen asian takia sinne asti mennä penkomaan.

Mummo tuikkasi lehden takaisin piiloon. Tytöntyllerö kantoi näin pian taitavasti rakennetun kahvitarjottimen, joten se oli ollut puolivalmiina. Tyttö kattoi, kaatoi itämaiskuvioisiin kuppeihin ja poistui. Kun oli päästy alkuun, Kompa jatkoi:

– Borg puhui miehestänne kuin olisi tiennyt enemmänkin.

– Mieheni sodanjälkeisiä jälleenrakennuksen aikaisia tuttuja. Sitten kai heidän suhteensa etääntyi, kun mieheni siirtyi suoraan ulkomaille matkustamaan ja tavaranhankintaan. Valuuttajutut vapautuivat vähitellen, eikä jokaisesta nuppi-neulasta pitänyt hakea lupaa lisenssivirastosta. Kun silloin uusi presidentti halusi vapauttaa ulkomaankauppaa, se herätti venäläisten epäilyn, ja järjestettiin yöpakkasia ja noottikriisejä, vaikka juuri heidän miehensä valtion johdossa oli ajamassa sitä vapauttamista.

– Jos pirua on pakko sietää, on parasta, että se syödään tutulta lautaselta, Kompa nyökkäili, että tuttua oli. – Hänen asema vahvistui.

– Silloin tällöin mieheni mainitsi Jymyhumun, jonka perustajan hän tuns: Einari Sitka, se kaupunki Alaskassa. Vaikka ei Alaskaan kuulukaan, tuli siihen kultakauppaan, kun ei ollut Kanadaakaan.

Siinä tuli tuvan täydeltä perusteluksi, miksi mummo luki vanhoja poliitikkomuistelmia ja ties mitä päälle. Tosiasia oli, että venäläiset olivat ryömimässä Kanadan länsirannikkoja etelään, kunnes puolivälissä yllätti rahapula, ja 7,2 miljoonasta

kultadollarista tundra myytiin Yhdysvalloille. Kongressissa kauppaa arvosteltiin ankarasti. Venäläiset olivat mukaryöstäneet kalavedet tyhjiksi.

– Miten Jymyhumu pärjää, kun miestenlehdet ovat vastuudessa Internetin takia? Mummo jatkoi annettuaan aikaa kahvikupilleen.

– Tässä vaiheessa on vaikea sanoa, pitäisikö tällaista lehteä julkaista varoittavana esimerkkinä vai tappurana kytevään tuleen. Saa sitten nähdä miten käy, kun Borg on jo vanha.

– Kumpaa mieltä itse olet?

– Sitä mieltä, mitä sanoin, ja samaa mieltä Borgkin.

– Että olet näissä asioissa tavallaan sisällä?

– Niin sisällä kuin ajallisesti ja paikallisesti ulkopuolinen voi olla. Eihän sitä voi välttääkään, kun on huomattu, mitä julkaisemme, ja mitä hulluimmat tahot haluavat vetää välistä. Kun tuntee itse asioita, voi nopeammin päättää, mikä on mahdollista ja mikä ei. Borg mainitsi löytämistänne miehenne kirjoittamista papereista. Olivatko ne kuolinvuoteella kirjoitettu?

– En sanonut Borgille, että ne olisi kirjoitettu kuolinvuoteella, mummo tarttui kuin varuillaan yksityiskohtaan. Hän oli varuillaan, ja vaikutti siltä kuin Mutka olisi nainut hänet enemmän kirjoituspöydän kuin sängyn kautta. Josko jälkimmäistä lainkaan enää oli ikäihmisillä. Leuassa se välttämätön epäluuloisen ihmisen luomi, josta kasvoi muutama vankka jouhi. Myös tämä viittasi siihen, että hän oli ajatellut kirjoituspöydän takaa vanhuudenpäiviään, kun mies luurasi ties missä. Myynyt liikkeenkin oikeaan aikaan. Olisi voinut kellistellä vaikka Floridassa, joskin vilkaisu häneen pudotti sellaisen mahdollisuuden pois. Niskavuori ei voinut sijaita missään muualla kuin jossakin Impivaaran kupeessa.

–Niiden paperien uskottavuus paranisi, jos ne olisi kirjoitettu kuolinvuoteella. Me voisimme suhtautua niihin

vakavammin. Moni silmäntekevä äyskii: minä en kirjoita muistelmia. Se on se toinen tapa olla turhamainen. Mitä kauppa-arvoa niillä olisi rajan takana? Ja joille olemattomille markkinoille niitä ollaan viemässä. Ehkä miehenne ehti kirjoittaa vain alun, eikä siksi pystynyt niistä mainitsemaan mitään. Uskonnollisia lehtiä oli tarjolla tuollaisen kirjoitusalus-taksi. Kynäkin saatavilla ristikkolehtien vuoksi.

Kompan houkuttelevan monologin aikana mummo vai-vihkaa laski toisesta kädestään kuppinsa lautaselle, otti uudelleen Jymyhumun kannen alta ja alkoi plarata sen sivuja etsien jotakin. Liuskoja oli neljä, kirjoitettu viimeisillään olevan ihmisen hyppelehtivällä käsialalla. Mummo piti niitä kuitenkin tiukasti kädessään sujautettuaan lehden paikoilleen.

– Tarkoitat, että nämä pitäisi antaa teille?

– Sanoitte haastattelusta, mutta ehkä yksinkertaisempaa olisi, jos antaisitte nuo. Etenkin, jos jatko edellyttäisi tämän Kennon haastattelemista, ja jonka nimen Borg kertoi teidän maininneen.

– Mutta hän on Espanjassa.

– Sitä suuremmalla syyllä. Onko hänen osoitteensa tiedossa?

– Se on näissä papereissa.

– Jos teillä olisi kerrottavaa miehestänne, siitä olisi apua, Kompa sanoi sävyllä, joka ei edellyttänyt vastausta eikä mummo sitä antanutkaan, vaan pudisti päätään.

– Mieheni matkusti ja oleskeli paljon ulkomailla. Osti liikkeeseen kaikenlaista tavaraa, ja minä hoidin sitä täällä. Kun sitten mieheni alkoi sairastella, pakko oli myydä.

Mummo heilautti sanojensa päälle papereita. Eikö se riitäkin? Kompa nyökkäsi, että hyvinkin. Mummolla oli syynsä olla levittelemättä enempää kuin minkä olisi muutenkin voinut päätellä. Paperit olivat aika pahasti rypistyneet, joten niitä oli jo jonkin aikaa tutkittu, ennen kuin uteliaisuus kasvoi ylivoi-

maiseksi. Kun oli varmistuttu, ettei omin voimin voinut päästä pitemmälle. Se oli sopusoinnussa hänen luonteensa kanssa, ettei kukaan päässyt sahaamaan silmään. Mutta samalla luonteenvalppaus sai kallistumaan myös yhteistyön kannalle eli ottamaan riskin. Ja näin täytyi olla, kun samalla oli liikemies tuon vanhanemännän roolin lisäksi.

Niitä liuskoja mummo ei antanut, vaan otti pöydän alta kopiot, joten niin pitkälle asiaa oli jo haudottu. Kompa taittoi ne taskuunsa sen enempiä silmäilemättä. Ja jatkoi kahvin maistelua ja leivoslautasen jokaisen lajin läpikäymistä. Ettei niistä yhtäkään olisi esille pantu vain koristelun vuoksi.

– Tuleeko tästä palkkio?

– Jos pääsee lehteen, mutta siitä saatte sopia Borgin kanssa, kun jo olette ollut asioissa hänen kanssaan. Tämähän ei tullut meille toimituksen kautta. Niiden suhteen on olemassa oma taulukkonsa.

– Entä jos tämä ei päädy lehteen?

– Se on toinen juttu. Olette laskenut, koska Kenno avustaa Jymyhumua. Hänelle lähetetään lehti, ja siitä hän näkisi tämän meidän uuden, ja hän pomppaisi ja paljastaisi jotakin. Ellei hän sitten ole jo niin ikäloppu, etteivät tällaiset enää kiinnosta.

– Minulle on sama, miten menee, kunhan tulee selvyys, mummo sanoi ja miltei napsautti suutaan, että se oli niinkin pitkälle mietitty. Sen tärkeämmäksi oli asia tullut, mitä enemmän siihen aikaansa käyttänyt, ja mitä tuossa iässä ei enää ollut tuhlattavaksi.

Vieras varisti leivoksenmurut sormistaan. Taisi olla jo kolmas kupillinen lopuillaan, kuin mummo olisi halunnut häntä sillä tavalla pehmittää. Kiitti ja teki lähtöä, koska lisäkuuleminen ei enää ollut tärkeää, ja kaikkein eniten kauhistui mahdollisuutta, että mummo olisi alkanut keventää sydäntään kuulijoiden puutteessa. Vanhoillahan riitti usein purettavaa kuin isossa roskalavassa.

2

Poistuessaan vieras näki autotallin oven edessä keski-ikäisen talonmiehen näköisen miehen lapio kädessään. Hänellä oli jalkaterät sillä tavalla kulmassa kuin olisi ollut Jymyhumun vuositilaaja, ja mummo pihistänyt hänen lehtipinkastaan oman numeronsa, siinä kun heiluttelun aikana oli vilahdellut kuin osoitelappu. Lukemistotyyppinsä johdosta Jymyhumulla olikin enemmän vuositilaajia kuin irtonumeron ostajia. Pelkät kuvathan eivät oikein kannattaneet vuositilausta. Näin siitä huolimatta, että Jymyhumunkaan sivumäärästä tekstiä oli tuskin kolmannes. Tosin kuvien lomaan oli ripoteltu juoruvaa tekstiä kuvatekstien lisäksi. Sellaiseen suuntaan kehitys oli menossa: kuin Internetin kotisivut lehdeksi painettuna.

Paluumatkalla toimitukseen tuntui sillä tavalla epätodelliselta kuin olisi jotakin ollut odotettavissa. Yhtä hyvin se ei merkinnyt mitään, kunhan oli tapahtumaköyhän talven jälkeen vaihtelunhalua. Edellisestä isommasta jutusta kohta puoli vuotta, ja pari pienempää sen jälkeen oli ollut melkein pä vanhan kertausta. Tästä johtui se, miksi mummonkin kanssa oli ehkä turhankin yksityiskohtaisesti yrittänyt lämmittää aloitusta. Se todisti, että energiaa ja uteliaisuutta oli kertynyt varastoon.

Toimituksessa, joka oli myös asunto, sänky alkovissa ja erillinen keittokomero, etteivät mahdolliset ruoankäryt mikrosta tälle puolen tunkeneet, levitteli kopiot kirjoituspöydälle kuin hylätyn työnhakijan todistukset. Sillä tavalla saatiin yleiskuva, ja kun niin oli omalla kohdalla käynyt, se oli tyssännyt alkuunsa. Ja milloin taas onnistui, ei papereita ollut kyselykään, vaan muutama kysymys suullisesti ja siinä kaikki. Vähän kuin tapin hakemista veneen pohjaan, kun entinen oli johonkin hävinnyt.

Käsiala oli sitä, mitä oli ja tylsä kynäkin vielä, joskin aikamoiseksi mongerrusten tavaajaksi oli kehitytty. Liikealan ja byrokratian ulkopuolella kirjeenkirjoitustaidot eivät olleet hääppöiset. Eivät voineetkaan olla, kun harjoitus puuttui, ja jotenkin ihmeellisellä tavalla koulussakaan ei näytetty tuollaisia perustaitoja opetettavan. Mutta Mutka oli eri maata. Lauseen puolikkaasta näki, että hän oli ammattimies, eikä vain äidinkielellä, vaan ehkä monella muullakin. Ja kun näin on, silloin vaikeatajuisuus siirtyykin rivien väliin. Kuin kirjoittaja olisi ottanut huomioon, että lappuja pääsisi joku ulkopuolinenkin lukemaan ennen päätymistä oikeaan osoitteeseen, ja jossa oli viittauksena mainitut kaksi nimeä. Liikkeelle paneva asia jäi hämäräksi myös mummolle, ja siksihän tässä tätä tutkittiin. Ja kun oli viiteen kertaan kerros kerrokselta lukenut, soi puhelin, eli ukko kuin kellostaan katsottuaan laskenut: nyt se on ehtinyt laput lukeakin.

– Onnistuin kopauttamaan paperit, jotka kyllä jutun tekemisen kannalta ovat samaa kuin penkoisi omia aivojaan.

– Tarkoittaa seuraavaa askelta eli Sulho Kennoa.

– Se tässä ehkä on kiinnostavaa, että väliportaana eli meidän kiinnostuksemme herää. Ihme olisi ellei, kun me podemme juttupulaa vastoin muita lehtiä. Tämäkin taas Eiffelin tornin romuksimyynti. Näistä eri versioista on vaikea päätellä, ovatko ne samaa juurta vai kukin erikseen keksitty. Onhan se kauan ollut maailman huomattavin romurautakertymä paljaalle silmälle. Varmaan lähtenyt liikkeelle jo silloin, kun pystytetty. Eiffel itse lupasi sen purkaa maailmannäyttelyn jälkeen, kun se herätti niin paljon rumuudellaan vastustusta, mutta siinä mahtoi käydä kuin ydinvoimalalle. Kyllä rahaa löytyi sen pystyttämiseen, mutta ei purkamiseen. Tätä taustaa vasten nämä romujutut ovat todella omalla tavallaan huvittavia.

– Minä tulen sinne vilkaisemaan, ukko sanoi kuunneltuaan Kompan pohjustusta kuin olisi ollut sen tarpeessa, mutta

äänensävy oli kuin etukäteen olisi jatkostakin päätetty. Odottaessaan katsoi vielä lappuja, olisiko puhelun tuoma keskeytys tuonut niihin uuden näkökulman. Kun näitä luki, tuntui kuin olisi teatterissa osunut istumaan kahden ukon väliin ja nämä olisivat siitä ohi vaihtaneet kuulumisia, eikä olisi pääsyt selville millaisesta tuttavuudesta oli kysymys. Samoin oli uudessa työpaikassa, kun vakituiset sillä tavalla ensimmäisenä päivänä ottivat luulot tulokkaalta. Tai kun tavallinen kansalainen byrokratian, mitä sinä tietämätön tulet meitä häiritsemään?

Niinpä hän lykkäsi paperit kirjoituslupaan alle ja keskittyi selkeämpiin juttuihin kuten kasino- ja kasinopelihuijareihin. Jälkimmäiset olivat tulleet vasta viime aikoina muotiin kautta maailman tapahtuneiden rahamarkkinoiden vapauttamisten myötä. Kasinohuijarit olivat tietokoneliuskoinen saaneet muka porttikieltoja pankkien räjäyttäjinä. Epämääräisiksi nuo jutut jäivät kuten ufojututkin. Enemmän asiantuntemusta ja uskottavuutta oli kasinopelitarinoissa, sisäpiirikaupoissa ja silkassa huijauksessa. Tämä nigerialaisiksi sanottu musta koplakin. Vanhat kertoivat, että sitä oli ollut jo heidänkin nuoruudessaan. Kaamealla englannilla sorvattuja tarjouskirjeitä.

Puolen tunnin kuluttua Borg kylmissään laiha miehen tapaan kömpi korituoliin pöydän toiselle puolelle. Tuomansa attasealaukun hän nosti polvilleen ja napsautti kannen auki näkösuojaksi sisältöön. Sinne Kompa ojensi liuskat. Ukko kaivoi nenäliinan, niisti, vaikkei mitään tullutkaan. Niitä asianajajan refleksejä, ettei ole ollenkaan vaarallinen. Juuri koskaan hänellä ei ollut nuhaakaan. Pukeutui kesät talvet tiukasti leukaan napitettuun popliiniin, kesällä vaaleaan. Hattu samaa kuosia, mutta käsineet autoilijan. Muistutti erehdyttävästi kuuluisaa kapellimestaria, joka nuorena johti konsertin itselleen Führerille ilman nuotteja, mikä herätti ansaittua huomiota. Entä jos Gauleiterit ottaisivat siitä mallia? Ei ihme,

että heilutti sen jälkeen tahtipuikkoa vielä puoli vuosisataa, ja myöhemmin kelpasivat nuotitkin. Miltei samanlainen kuin Toscanini, joka jatkoi haamunakin.

– Olet oikeassa, Borg sanoi kotvan kuluttua silmäillen lukukakkuloidensa yli kuin äskeinen mummo. – Tarkoitettu Kennon tai vastaavan luettavaksi. Pelannut jotakin peliä ja halunnut heittää kirjeellä vielä kuoleman rajan takaa. Oletkos kiinnostunut etelänmatkasta?

– Riippuu miten rahoitus järjestyy.

– Jos mummo panisi puolet, minä puolet ja sinä kaivaisit kuvetta harkinnanvaraisemmissa menoissa. Tietenkin teet tuomisiasi artikkelisarjan, löytyipä höyhenien takaa raatoa tai ei.

– Etkö luota, että mummo kustantaisi kokonaan?

– Kuulithan, ettei sitä naista noin vain kopautella. Sillä voi olla muita tahoja, jotka eivät pyytäisi tätäkään. Sain Mutkasta käsityksen, että oli tuhat rautaa tullessa kuin lapsuuteni yhdellä dekkarikirjalla. Lehtikin, Seikkailujen maailma, vai oliko se Sikailujen maailma? Kun mummo kääntyi meidän puoleemme, hän otaksui pärjäävänsä muidenkin kanssa. Mutta kun Mutka liitti minunkin nimeni mukaan, se oli tietenkin vihje meidän ensisijaisuudestamme. Mutta tästä huolimatta pistäisin omaakin rahaa likoon, niin hän näkisi, että olemme tosissamme kuten tietenkin olemmekin.

– Et halua, että joutuisin työskentelemään vain hänelle ja ottamaan lehdestä lomaa kuten pari kertaa aikaisemmin.

– Einari halusi, että olisin mukana ja siksi maininnut nimeni. Hän tiesi, että minulla on tällainen lehti ja linkki Kennoon. Ja kun olemme nähneet, että tässä lehdessä on pula aiheista, toisin kuin muissa. Saattoi ajatella vaikka alitajuisesti, kuten mummo nyt on ajatellut. Se olisi ruokkinut hänen draamatikontajuaan. Entisiä amatöörinäyttämömiehiä sodan aikana. Mitenkäs sinun tyttöystäväsi, ja kun sitä on ehtinyt jo kestääkin?

Päätoimittaja ja satunnaiskyttä K. Kompan uuden elämänvaiheen juttu milloin ja miten alkoikaan ja joka ei aikaisempien totutun kaavan mukaan päätyntytkään lakituvan tuomarin nuijan kopautuksiin, vaan kaikkia osapuolia tyydyttävään rähinäkynnyksen tämänpuoliseen konsensukseen. Miten se näin voi tapahtua? Kun jutun kärsijä ja edunsaaja ovat sama henkilö. Miten se niin voi olla? Kyllä se vaan voi ja sitä yleisemmin mitä tarkemmin jutut tutkitaan.

ELJAS RINKINEN

ISBN 978-952-498-886-5

www.bod.fi

